

BE-A0510_005425_005235_DUT

Inventaris van het archief van het Bestuur
van de Volksgezondheid (Ministerie van
Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid).
Series en dossiers betreffende de
Provinciale Medische Commissies, 1885-
1947

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Bevoegdheden en activiteiten.....	5
Organisatie.....	7
Archief.....	7
Inhoud en structuur.....	8
Inhoud.....	8
Selecties en vernietigingen.....	8
Ordening.....	8
 BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	 11
1. Organisatie en personeel.....	11
2. Jaarverslagen van de provinciale medische commissies.....	12
6 - 24 Jaarverslagen van de provinciale medische commissies, 1924-1943.....	12
3. Notulen van de vergaderingen van de provinciale medische commissies.....	14
25 - 35 Notulen van de vergaderingen van de provinciale medische commissies, 1895-1933, 1947.....	14
4. Dossiers en briefwisseling betreffende de opleiding tot vroedvrouw.....	15
36 - 39 Dossiers betreffende scholen voor vroedvrouw in specifieke steden, 1885-1937.....	15
45 - 48 Stukken betreffende het K.B. van 6 september 1924 over de opleiding tot vroedvrouw, 1924-1944.....	15

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid. Provinciale Medische Commissies

Periode:

1885 - 1947

Archiefbloknummer:

BE-A0510.2004

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 58.00
- Omvang geïndventariseerd: 2.02 m

Archiefbewaarplaats:

Algemeen Rijksarchief / Archives générales du Royaume

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

Het archiefbestand is vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Algemeen Rijksarchief.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid. Bestuur van de Volksgezondheid. Series en dossiers betreffende de Provinciale Medische Commissies

GESCHIEDENIS

Het Bestuur van de Volksgezondheid werd opgericht bij K.B. van 18 september 1845. ¹De dienst werd bij K.B. van 10 juni 1846 (B.S. 27 juni 1846) verheven tot de *Division des affaires médicales et de l'hygiène*, één van de zes afdelingen van het Bestuur van gemeentelijke en provinciale zaken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Vanaf 1889 werd het Bestuur van de Volksgezondheid gevoegd bij het Ministerie van landbouw, industrie en openbare werken. Tussen 1900 en 1908 maakte de dienst deel uit van het Ministerie van Landbouw. Van 1909 tot de oprichting van het Ministerie van Volksgezondheid in 1936 ressorteerde het Bestuur van de Volksgezondheid doorgaans onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken, dat verschillende kleinere naamsveranderingen onderging. Enkel tussen december 1932 en 1 januari 1934 functioneerde de dienst onder het Ministerie van Maatschappelijke Voorzorg en Volksgezondheid. ²

De provinciale medische commissies waren opgericht door de wet van 12 maart 1818. Ze waren de opvolgers van de collegia medica uit de 17de en 18de eeuw, en van de medische jury's uit de Franse tijd.

BEVOEGDHEDEN EN ACTIVITEITEN

Het Bestuur van de Volksgezondheid stond in de tweede helft van de 19de eeuw bekend als de centrale gezondheidsinspectie. Ze werd belast met het toezicht op de naleving van de wetgeving betreffende de uitoefening van de geneeskunde, het sanitair toezicht van havens en kusten, het verzamelen van statistieken betreffende ziekten en doodsoorzaken, de coördinatie van maatregelen op het vlak van huisvestings-, voedings- en milieuhygiëne, en het bijstaan van de minister bij de herziening van de medische wetgeving. In de laatste decennia van de 19de eeuw werd het takenpakket van het Bestuur van

---

1 Pasiomie ou collection complète des lois, décrets, arrêtés et règlements généraux qui peuvent être invoqués en Belgique, 3e série, Brussel, 1845, p. 608.

2 Zie voor meer details L. VANDEWEYER, Het ministerie van volksgezondheid (1936-1990). Organisatie en bevoegdheden, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1995 [Miscellanea Archivistica Studia, 56].

de Volksgezondheid gevoelig uitgebreid. Zo werd de dienst ook bevoegd voor het sanitaire toezicht op begraafplaatsen, huisdieren, onbevaarbare waterwegen en de controle van eetwaren en geneesmiddelen. Ook werd de dienst bevoegd voor de inspectie van gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven en voor het verstrekken van exploitatievergunningen (deze bevoegdheid werd echter in 1895 overgedragen op het nieuw opgerichte Ministerie van Industrie en Arbeid). Het Bestuur van de Volksgezondheid hield ook toezicht op de provinciale medische commissies, waarmee ze een geregelde correspondentie onderhield.³ De provinciale medische commissies waren verplicht om jaarlijks een verslag te sturen naar het Bestuur van de Volksgezondheid over de publieke gezondheidszorg in hun provincie. In de administratie werd een summiere synthese opgesteld van deze rapporten, die gepubliceerd werd in het *Bulletin de l'Administration du service de santé et de l'hygiène* (Brussel, 1893-1935). In deze publicatie van het Bestuur van de Volksgezondheid werden ook de richtlijnen en de circulaires aan de provinciale medische commissies gepubliceerd, net als meer algemene gegevens van het Bestuur van de Volksgezondheid en de Hoge Gezondheidsraad. Bij de oprichting van het ministerie van Volksgezondheid werd deze publicatie vervangen door het *Bulletin van het Ministerie van Volksgezondheid* (1936-).

De bevoegdheden van de provinciale medische commissies werden geregeld door de wet van 12 maart 1818 en het K.B. van 31 mei 1818. Voor de periode die deze inventaris beslaat, is vooral het K.B. van 31 mei 1880 van belang (B.S. 1 juli 1880). Hierin werden hun bevoegdheden omschreven als:

- Het controleren van de diploma's van iedereen die zich vestigde in de provincie om er een tak van de geneeskunde uit te oefenen. Op basis hiervan moest elk jaar een lijst worden opgesteld van de personen die wettelijk toegelaten waren om de geneeskunde uit te oefenen.
- Het toezicht houden op de stage van apothekers.
- Het examineren van de capaciteiten van de personen die het beroep van vroedvrouw of tandarts wilden uitoefenen. Hiervoor werd uit de leden van de commissie een comité samengesteld van drie leden, waaronder de voorzitter.
- Het afleveren van getuigschriften aan wie geslaagd was in het examen.
- Het toezicht houden op alles wat de gezondheid aanging in de provincie, en het signaleren van overtredingen aan de bevoegde autoriteiten.
- Het advies geven over gezondheidszaken, indien dit gevraagd werd door de minister, de gouverneur of een rechter.
- De inspectie van apothekers, dierenartsen en artsen die de toelating hadden om medicamenten af te leveren. Deze bevoegdheid werd echter in 1893 overgeheveld naar de inspectie van de apotheken.
- Het waakzaam zijn bij besmettelijke en epidemische ziekten. De commissies moesten de situatie onderzoeken, maatregelen suggereren, de actie coördineren, en de provinciale autoriteiten of de Minister van Binnenlandse Zaken en de naburige commissies verwittigen.

---

3 K. VELLE, 'Het voormalig Ministerie van volksgezondheid [en gezin]', in: P. VAN DEN EEECKHOUT en G. VANTHEMSCHE (red.), *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België 19e-20e eeuw*, Brussel, 1999, pp. 415-416.

ORGANISATIE

Het K.B. van 31 mei 1880 (B.S. 1 juli 1880) schreef ook voor dat de provinciale medische commissies bestonden uit vijf of zes artsen, twee of drie apothekers en één dierenarts. Ook een ingenieur en een architect maakten deel uit van de commissies. In 1914 werd beslist dat de pas opgerichte gezondheidsinspecteurs ook lid zouden worden van de provinciale medische commissies. Het K.B. van 28 februari 1895 (B.S. 9 maart 1895) stelde 17 provinciale medische commissies in: voor Antwerpen, Mechelen, Brussel, Leuven, Brugge, Kortrijk, Gent, Dendermonde, Charleroi, Mons, Doornik, Huy, Luik, Hasselt, Aarlen, Dinant en Namen. De commissies vergaderden minstens twee keer per jaar. Binnen elke provincie rapporteerde enkel het 'hoofdkantoor' aan het ministerie.

ARCHIEF

Deze bescheiden werden in de lente van 2005 aangetroffen in de kelders van het Administratief Centrum, waarna ze werden neergelegd in het Algemeen Rijksarchief.

Inhoud en structuur

INHOUD

Dit bestand bestaat uit dossiers gevormd door het Bestuur van de Volksgezondheid over zaken waarvoor de provinciale medische commissies bevoegd waren, uit briefwisseling van het Bestuur van de Volksgezondheid met de commissies, en uit de jaarverslagen en notulen die de commissies verzonden naar het Bestuur van de Volksgezondheid. De dossiers van het Bestuur van de Volksgezondheid betreffen vooral de opleiding voor vroedvrouw.

De bescheiden van de provinciale medische commissies bevatten informatie over de opleiding en de examens van vroedvrouwen en niet-universitair geschoold medisch personeel, lijsten van de beoefenaars in de geneeskunde, gegevens betreffende overtredingen i.v.m. het uitoefenen van geneeskunde of in de verkoop van (illegale) geneesmiddelen of drugs, over besmettelijke ziekten, ziekten van het vee, vervuiling van de bodem, de waterlopen, of de lucht. Dat de reeks notulen aanvangt in 1895, moet wellicht worden verklaard door de reorganisatie van de provinciale medische commissies door het K.B. van 28 februari 1895. Het is niet duidelijk waarom de notulen nauwelijks meer bewaard zijn na 1933, of waarom de jaarverslagen pas worden bewaard na 1924.

Taal en schrift van de documenten

De documenten zijn opgesteld in het Frans en in het Nederlands.

SELECTIES EN VERNIETIGINGEN

In het bestand werd niet geselecteerd.

ORDENING

Dit bestand bestaat uit vier delen. De nummers 1-5 bevatten bescheiden i.v.m. de organisatie en de recrutering van de leden van de commissies. De nummers 6-16 bevatten de jaarverslagen van de verschillende commissies, die chronologisch per jaar werden bewaard. De nummers 17-35 bevatten de notulen van vergaderingen, geordend per provincie. Zowel de jaarverslagen als de notulen zijn voorzien van begeleidende brieven van de voorzitters en secretarissen van de provinciale medische commissies aan de directeur-generaal van het Bestuur van de Volksgezondheid. Soms werden randschriften aangebracht door leden van de administratie. De nummers 36-58 bestaan uit dossiers i.v.m. de opleiding van vroedvrouwen.

De bescheiden werden geordend volgens het principe dat het algemene voorafgaat aan het bijzondere. Een aantal notulen van vergaderingen werden aangetroffen in een dossier betreffende examenresultaten. Deze werden in de reeks met notulen geplaatst.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

- 1   1. ORGANISATIE EN PERSONEEL
Dossier betreffende de organisatie en de taken van de provinciale medische commissies, gevormd n.a.v. de vergadering van hun bureaus, 1887-1889.

1 pak
- 2   Dossier betreffende de benoeming van de leden van de provinciale medische commissies, 1895.

1 pak
- 3   Dossier betreffende de benoeming van de corresponderende leden van de provinciale medische commissies, 1910-1920.

1 pak
- 4   Dossier betreffende de afgifte van dienstkaarten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid voor de leden van de provinciale medisch commissies, 1920-1922.

1 omslag
- 5   Dossier betreffende de benoeming van een specialist in de luchtverontreiniging als toegevoegd lid van de provinciale medische commissies, 1934-1935.

1 pak

2. JAARVERSLAGEN VAN DE PROVINCIALE MEDISCHE COMMISSIES

6 - 24 JAARVERSLAGEN VAN DE PROVINCIALE MEDISCHE
COMMISSIES, 1924-1943.

6	1924.	1 pak
7	1925.	1 pak
8	1926.	1 pak
9	1927.	1 pak
10	1929.	1 pak
11	1930.	1 pak
12	1931.	1 pak
13	1932.	1 pak
14	1933.	1 pak
15	1934.	1 pak
16	1935.	1 pak
17	1936.	1 pak
18	1937.	1 pak
19	1938.	1 pak
20	1939.	1 pak

1 pak

21 1940.

1 pak

22 1941.

1 pak

23 1942.

1 pak

24 1943.

1 pak

3. NOTULEN VAN DE VERGADERINGEN VAN DE PROVINCIALE
MEDISCHE COMMISSIES*25 - 35 NOTULEN VAN DE VERGADERINGEN VAN DE PROVINCIALE
MEDISCHE COMMISSIES, 1895-1933, 1947.*

25	Arlon, 1895-1933.	1 pak
26	Antwerpen, 1895-1933.	1 pak
27	Brugge, 1895-1933.	1 pak
28	Brussel, 1895-1933.	1 pak
29	Gent, 1895-1933.	1 pak
30	Hasselt, 1895-1933.	1 pak
31	Leuven, 1895-1933.	1 pak
32	Liège, 1895-1912.	1 pak
33	Liège, 1913-1933.	1 pak
34	Mons, 1895-1933, 1947.	1 pak
35	Namur, 1895-1933.	1 pak

---

4. DOSSIERS EN BRIEFWISSELING BETREFFENDE DE OPLEIDING
TOT VROEDVROUW

*36 - 39 DOSSIERS BETREFFENDE SCHOLEN VOOR VROEDVROUW IN
SPECIFIEKE STEDEN, 1885-1937.*

- 36 Brussel, 1885-1937. 1 pak
- 37 Gent, 1886-1932. 1 pak
- 38 Liège, 1885-1922. 1 pak
- 39 Namur, 1885-1927. 1 pak
- 40 Dossier betreffende de studietoelagen aan leerlingen vroedvrouw,
1886, 1888, 1913, 1919-1926. 1 omslag
- 41 Stukken betreffende de examens en de examenresultaten van
vroedvrouwen, verpleegsters en ziekendienders, 1898, 1908-1910.
1 pak
- 42 Dossiers betreffende de leerkrachten in de scholen voor
vroedvrouwen, gevormd in uitvoering van het K.B. van 15 februari
1908, dat voorschreef dat een leerkracht bij het examen moest
aanwezig zijn, 1908. 1 omslag
- 43 Dossier met adviezen van de provinciale medische commissies
betreffende de opleiding van vroedvrouw, 1912-1913. 1 pak
- 44 Dossier over de resultaten van de enquête van de provinciale
commissies over de opleiding en verloning van vroedvrouwen,
1920-1924. 1 pak
- 45 - 48 STUKKEN BETREFFENDE HET K.B. VAN 6 SEPTEMBER 1924
OVER DE OPLEIDING TOT VROEDVROUW, 1924-1944.*
- 45 Voorbereidende stukken voor het K.B. 1 pak
- 46 Briefwisseling over de toepassing van het K.B., 1925-1944.

1 pak

- 47 Dossier betreffende de kritiek van Prof. Frans Daels (RUG) op het K.B., 1925-1926.
1 pak
- 48 Dossier betreffende het project tot wijziging van het K.B., n.a.v. de kritiek van het Vlaams en Waals vroedvrouwenverbond, 1935.
1 omslag
- 49 Briefwisseling van de secretaris-generaal en de directeur-generaal van het Bestuur van Volksgezondheid met de provinciale commissies over de examens van vroedvrouw, 1925-1947.
1 pak
- 50 Stukken betreffende de opleiding van vroedvrouwen-bezoeksters, 1925-1942.
1 omslag
- 51 Dossier betreffende de toelatingsvoorwaarden, verloning en beroepspraktijk van vroedvrouwen, 1926-1927.
1 omslag
- 52 Dossier betreffende het afleggen van het examen van vroedvrouw door koloniale verpleegsters, 1927-1943.
1 omslag
- 53 Dossier betreffende de vrijstelling van de leeftijdsvereiste van 18 jaar voor leerling-vroedvrouwen, 1933-1944.
1 omslag
- 54 Briefwisseling met de provinciale medische commissies van Limburg, Henegouwen en West-Vlaanderen betreffende de examens voor vroedvrouw, 1934.
1 omslag
- 55 Briefwisseling met de provinciale medische commissies van Kortrijk, Brugge en Gent betreffende de examens voor vroedvrouw-bezoekster, 1938.
1 omslag
- 56 Dossier over de subsidies aan scholen voor vroedvrouwen, met naamlijsten en aantallen leerlingen in bijlage, 1938-39, 1941, 1944.
1 omslag
- 57 Dossier betreffende de commissie voor de hervorming van de opleiding tot vroedvrouw, 1938.
1 omslag

58

Dossier betreffende de verplichting tot internaat voor leerling-
vroedvrouwen, 1941.

1 omslag